

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК
У КРИМІНАЛЬНІЙ СПРАВІ ЩОДО КОЗАКА Ю.О.,
ЗАСУДЖЕНОГО ЗА Ч. 4 СТ. 190, Ч. 3 СТ. 27,
Ч. 2 СТ. 358, Ч. 3 СТ. 27, Ч. 3 СТ. 358 КК УКРАЇНИ¹

Ознайомлення з наданими матеріалами дозволяє висловити такі міркування.

1. У заяві Ю.О. Козака про перегляд ухвали колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ) від 31 березня 2015 року стверджується, що інкримінований засудженому злочин (шахрайство, вчинене організованою групою) є подібним до діянь, вчинених іншими особами, у справах яких суд касаційної інстанції по-іншому застосував норми кримінального закону (ухвали ВССУ від 17 квітня 2014 року, 21 серпня 2014 року, 25 вересня 2014 року та 18 листопада 2014 року). На думку засудженого, суд, на відміну від постановлених у зазначених справах рішень, неправильно застосував кримінальний закон, кваліфікувавши шахрайство за ознакою його вчинення організованою групою, в той час, як мав констатувати відсутність цієї кваліфікуючої ознаки.

2. Вивчення рішень Личаківського районного суду м. Львова від 07 листопада 2015 року та Апеляційного суду Львівської області від 24 вересня 2015 року, законність і обґрунтованість яких згодом було підтверджено ухвалою ВССУ від 31 березня 2015 року, дає змогу констатувати, що Ю.О. Козак засуджений за вчинення у співучасті злочину, передбаченого ч. 4 ст. 190 КК України. Він, будучи учасником організованої групи, повторно заволодів шляхом обману та / або зловживання довірою грошовими коштами, які належали різним банківським установам м. Львова.

3. Передусім слід звернути увагу на те, що у розгляданій заяві Ю.О. Козак порушує аналогічні питання, що і його співучасниця О.З. Ногаль у заяві від 12 травня 2015 року. До того ж Ю.О. Козак, так само як і О.З. Ногаль, додає для

¹ Висновок підготовлено спільно з Є.О. Письменським.

порівнянні одні і ті самі ухвали ВССУ. Відповідно, основні положення, які відображені в науковому висновку, підготовленому у справі стосовно О.З. Ногаль згідно з ухвалою судді Верховного Суду України В.Ф. Школярова від 28 травня 2015 року, можуть поширюватись і на справу щодо Ю.О. Козака.

Зокрема йдеться про таке:

3.1. За змістом ч. 3 ст. 28 КК України обов'язковими ознаками організованої групи є: 1) участь декількох осіб (три і більше); 2) попередня зорганізованість; 3) стійкість; 4) мета вчинення двох і більше злочинів; 5) об'єднаність єдиним планом, відомим усім учасникам групи; 6) розподіл функцій учасників групи, спрямованих на досягнення плану.

3.2. Наявність зазначених ознак підтверджується зібраними у справі щодо Ю.О. Козака доказами і з урахуванням наданих матеріалів сумнівів не викликають.

3.3. Ознаки організованої групи, на відсутності яких наполягає Ю.О. Козак, спростовується тим, що:

3.3.1. Виходячи з матеріалів справи, починаючи з першого спільно вчиненого злочину, кожне наступне злочинне посягання було заздалегідь домовлене та сплановане.

3.3.2. Група, до складу якої входив Ю.О. Козак, у різних епізодах нараховувала 3 – 4 особи. При цьому функції організатора виконував Р.М. Посівнич, оскільки він заздалегідь домовлявся з працівниками банків, давав вказівки О.З. Ногаль та Ю.О. Козаку, які вони виконували, а також окремим потерпілим.

Крім того, для організованої групи характерний розподіл функцій, що може означати розподіл функцій між виконавцями, який детально продемонстрований у кожному епізоді діяльності організованої групи.

3.3.3. Стійкість групи підтверджується такими обставинами: наявністю 15 епізодів незаконного заволодіння кредитними коштами; тривалим періодом функціонування об'єднання (червень – серпень 2007 р.); відносно стабільним складом учасників об'єднання (трьох членів об'єднання

систематично вчиняли злочини, решта невстановлених членів залучалися до окремих протиправних діянь); злочинною технологією – шахрайським заволодінням грошовими коштами, отриманими в банківських установах з використанням підроблених документів та здебільшого підставних осіб.

3.3.4. Забезпечення фінансами кожного учасника групи організатором перед вчиненням кожного нового злочину, а також розподіл коштів між учасниками групи відповідно до положень КК України не є обов'язковими ознаками організованої групи.

3.3.5. Змішування таких форм співучасті, як «вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою» та «вчинення злочину організованою групою» виключається, оскільки ознаки групи осіб за попередньою змовою вбачалися лише під час вчинення першого злочину. У подальшому (під час вчинення другого та наступних злочинів) можна встановити чітку трансформацію відповідного злочинного об'єднання в організовану групу.

3.4. Вивчення рішень ВССУ, наданих для порівняння, дозволяє стверджувати, що ВССУ неоднозначно (неоднаково) застосовує кримінальний закон щодо кваліфікації злочинів, учинених організованою групою. У певних випадках за наявності явних ознак організованої групи злочин чомусь кваліфікується як такий, що вчинений групою осіб за попередньою змовою. При цьому не береться до уваги той факт, що досить часто група осіб за попередньою змовою трансформується в організовану групу з досягненням стійкості, відповідного кількісного складу об'єднання, домовленості про вчинення нового злочину, з появою єдиного плану, відомого всім учасникам групи, та в результаті розподілу функцій.

Сказане підтверджується аналізом кожної із зазначених ухвал:

3.4.1. На підставі аналізу відомостей, викладених в ухвалі ВССУ від 17 квітня 2014 р., можна зробити висновок про те, що у цій справі злочин учинено організованою групою. Усі ознаки організованої групи чітко визначені в ухвалі. Перекваліфікація злочинів із вчинених організованою

групою в злочини, вчинені групою осіб за попередньою змовою видається сумнівною.

3.4.2. В ухвалі ВССУ від 21 серпня 2014 р. про організовану групу не йдеться, а також зроблено сумнівний висновок про відсутність в діях службової особи складу злочину, передбаченого ст. 365 КК (подібності як такої не встановлено).

3.4.3. На підставі аналізу відомостей, викладених в ухвалі ВССУ від 25 вересня 2014 р., можна зробити висновок про те, що злочин (шахрайство) вчинено організованою групою. Водночас цей факт ніхто (включаючи засуджених) не ставив під сумнів, а питання виникало лише в частині призначення покарання. ВССУ підтвердив правильність кваліфікації.

3.4.4. На підставі аналізу відомостей, викладених в ухвалі ВССУ від 18 листопада 2014 р., можна зробити висновок про те, що їх недостатньо для встановлення того, яка форма співучасті у злочині мала місце у цій справі. Можна припустити, що злочин вчинено групою осіб за попередньою змовою, оскільки відсутні всі ознаки організованої групи, зокрема, розподіл функцій учасників групи та об'єднаність єдиним планом відомим усім учасникам групи. Однак з огляду на спосіб вчинення злочинів, їхню кількість, кількість потерпілих, кошти, якими заволоділи винні особи (розподіл функцій та єдиний план) не слід виключати, що злочин міг бути вчинений організованою групою.

3.5. Резюмуючи викладене, вважаємо, що дії Ю.О. Козака правильно кваліфіковані як шахрайство, вчинене організованою групою. Визнання злочинів Ю.О. Козака вчиненими організованою групою означає правильне застосування закону України про кримінальну відповідальність. Водночас застосування кримінального закону в частині такої особливо кваліфікуючої ознаки, як вчинення злочину організованою групою, у кримінальній справі щодо Ю.О. Козака і тих кримінальних справах, у яких були винесені проаналізовані ухвали ВССУ (2014 р.), вочевидь, можна вважати неоднаковим.